

בס"ד. שיחת ש"פ וירא, כ"ף מרחשון, ה'תשי"ג*.

א. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה והוא עומד עליהם גו'.

לאחרי המאמר צוה לנגן את הניגון "אני מאמין".

ב. הסיפור הבא¹ — כבר סיפרתי פעם, אבל, היות שהיום הוא יום הולדתו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, אספר את הסיפור פעם נוספת²:

הרבי נ"ע נהג להכנס מדי שנה, ביום הולדתו כ' מרחשון, אל זקנו כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק, בכדי לבקש ברכתו³. — יתכן שכך הי' הסדר גם אצל שאר נכדי הצמח-צדק.

פעם אחת כשנכנס הרבי נ"ע — (בהיותו ילד כבן ארבע או חמש שנים, שכן, הרבי נ"ע נולד בשנת תרכ"א, ואילו בניסן תרכ"ו נסתלק הצ"צ) — פרץ בבכי. שאלו הצ"צ מדוע הנך בוכה? והשיב, כי למד בחומש (או שמע שמספרים) שהקב"ה נראה אל אברהם אבינו — הסיפור אירע בהשבע דפרשת וירא — ולכך הוא בוכה, מדוע אין הקב"ה נראה אליו.

ויענהו הצ"צ: כאשר יהודי (נוסחא שני': יהודי צדיק⁴) בן תשעים

— ישמעוהו עוד הפעם (מרשימה בלתי מוגה).

(3) בילדותו היתה להרבי נ"ע מטפלת אינה-יהודי'. פעם אחת כאשר הרבי נ"ע הי' צריך ליכנס אל הצ"צ, אמר, שאינו רוצה ליכנס ללא המטפלת, וכיון שסירב הילד ליכנס בלעדה, הניחו גם לה ליכנס אל הצ"צ. אבל מה עשו? — בחדרו של הצ"צ הי' עומד תנור ("הרובע"), וכיון ששם לא היו התנורים קבועים לכותל, דחקו את המטפלת לבין התנור והכותל* (מרשימה בלתי מוגה).

(4) הביאור בב' הנוסחאות — ראה לקו"ש ח"ה שבערה 2.

(* נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 23 ואילך. במהדורא זו ניתוספו בהערות כמה פרטים (מלבד ציוני מ"מ) — מרשימה בלתי מוגה. (1) נעתק ב"היום יום" ט חשון (מ"שיחת כ' מ"ח צג ברשימותי*). — סיפור זה נתבאר גם בלקו"ש ח"ה ע' 86 ואילך. ע' 321 ואילך. חט"ו ע' 129 ואילך. ח"כ ע' 61 ואילך. סה"ש תשנ"ח ע' 110 ואילך. תנש"א ח"א ע' 115 ואילך. תשנ"ב ח"א ע' 85 ואילך. שיחת ש"פ וירא תש"ה (נדפסה בקונטרס "צדיק למלך" ח"ב ע' 3 ואילך). ועוד.

(2) ובפרט שמסתמא ישנם כאלה שעדיין לא שמעו את הסיפור, ואלה שכבר שמעוהו

(* ראה תו"מ — רשימת היומן ע' קצג (ושם, שאדנ"ע הי' "אז כבן ג' וחצי"ד' שנים").

וראה גם סה"ש תרפ"א ע' 20.

(* נדפס בתו"מ — רשימת היומן ע' רעו.

ותשע שנים מחליט שצריך למול את עצמו, ראוי הוא שהקב"ה ייראה אליו.

תשובת הצ"צ הניחה את דעת הילד, וחדל לבכות.

ג. ובהקדמה: אע"פ שסיפור זה אירע בימי ילדותו של הרבי נ"ע, קודם היותו בר-מצוה, ועוד לפני ש"הגיע לחינוך"⁵, מ"מ, יש ללמוד ממנו לימוד והוראה בעבודת השם, שכן, מכיון שהרבי נ"ע סיפר את הסיפור לבנו יחידו — הרבי, והרבי חזר על הסיפור בכדי שיפרסמוהו בעולם, מוכח, שהסיפור נוגע גם אלינו.

ובפרטיות — יש ללמוד מסיפור זה שני ענינים, הן מהשאלה (של הרבי נ"ע) והן מהתשובה (של זקנו הצ"צ).

ד. ולכל לראש — הלימוד וההוראה מבכיינו של הרבי נ"ע (אל הצ"צ) על כך שהקב"ה לא נראה אליו:

כאו"א מבני ישראל, באיזה מעמד ומצב שיהי, אפילו אם הוא נמצא בדרגה כזו שעדיין "לא הגיע לחינוך", כלומר, שחוסר הדעת שבו הוא במדה כזו, אשר לא זו בלבד שאינו מבין מעצמו, אלא עוד זאת, שאינו מסוגל אפילו לקבל ולקלוט השפעה מהזולת (שזהו"ע "הגיע לחינוך"),

— יתכן אמנם, שלפי מספר שנותיו הוא "גדול", אבל בהנוגע לרוחניות הענינים — הוא בבחינת קטן "שלא הגיע לחינוך". וכפי שאמר "כ"ק מו"ח אדמו"ר" "אידישע יאָרן רעכענען זיך ניט לויטן פּאַספּאַרט" ... לפי ה"דרכון" הוא אמנם יהודי זקן ("אויפן פּאַספּאַרט קען ער זיין אַן אַלטער איד"), אבל לפי שנותיו האמיתיות, שנותיו הרוחניים, כלומר, ביחס לקיום התורה והמצוות שלו — הוא בדוגמת תינוק המשחק מתחת לשולחן ("אַ קליין קינד וואָס שפילט זיך אונטערן טיש")... —

בכל זאת, יכול גם הוא לתבוע, ותביעה בחוזק, שזהו"ע הבכ"י,

— כידוע⁶ שדמעות באות מ"מותרי מוחין", בסיבת דבר שנעלה ומרומם מהבנת והשגת האדם, שאין המוחין יכולים לסבלו — שהקב"ה ייראה אליו, כשם שנראה אל אברהם אבינו.

(5) ראה לקו"ש חט"ו שבהערה 1 ע' 131 — ראה תו"א וישלח כו, א. סה"מ ה'ש"ת ובהערות 16-17. ע' 145. ועוד.

(6) ראה גם תו"מ ח"ה ע' 58. וש"נ.

ה. יתר על כן:

מסיפור זה (שהרבי נ"ע בכה על כך שאין הקב"ה נראה אליו כשם שנראה לאברהם אבינו בהתחלת פרשת וירא) למדים, שבכחו של כאו"א מישראל לתבוע שהקב"ה יראה אליו באותו אופן שנראה אל אברהם אבינו לאחר קיומו מצות מילה, שבמעמד ומצב זה היתה ההתגלות ד"וירא אליו הוי"ו שבתחילת פרשת וירא.

ובהקדמה: גם לפני קיום מצות מילה מצינו התגלות שם הוי"ו לאברהם⁸, אבל, אין זה בדומה להתגלות — "ואיתגלי" — שבאה לאחר מצות מילה, שהיתה בדרגא נעלית הרבה יותר¹⁰.

וענין זה מודגש גם בכך, שבעת התגלותו של הקב"ה לאברהם לאחר מצות מילה (בהתחלת פרשת וירא) — כבר נשתנה שמו מ"אברם" ל"אברהם" בתוספת ה"א (שהרי השינוי בשמו נעשה ביחד עם קיום מצוה זו¹¹):

איתא בגמרא¹²: "כתיב אברם וכתיב אברהם, בתחלה המליכו הקב"ה על מאתים וארבעים ושלושה אברים, ולבסוף המליכו על מאתים וארבעים ושמונה אברים, אלו הן, שתי עינים ושתי אזנים וראש הגויי", "שבתחילה המליכו הקב"ה על אבריו שהם ברשותו לזיהר מעבירה, אבל עיניו ואזניו של אדם אינם ברשותו, שהרי על כרחו יראה בעיניו ובאזניו ישמע, ולבסוף כשנימול המליכו הקב"ה אפילו על אלו כו"¹³.

והענין בזה — שבתחילת עבודתו (כשנקרא שמו "אברם") הי' אברהם בעל-הבית רק על האיברים שבדרך הטבע קיימת אפשרות לשלוט עליהם, אמנם לאחר זה, הנה על ידי שלימות עבודתו ופעולתו של אברהם בכח עצמו (שלימות האפשרות בעבודה שבכח עצמו) — ניתנו לו מלמעלה גם העינים שהאדם בכח עצמו אינו יכול להגיע אליהם, ובמילא נעשה (אברהם) לבעל-הבית גם על הדברים שע"פ טבע לא היתה בו האפשרות לשלוט עליהם.

ומזה מובן, שהתגלותו של הקב"ה לאברהם אבינו לאחר מצות

(8) לך לך יב, ז. שם יז, א.

(9) ת"א עה"פ ריש פרשתנו.

(10) ראה ב"ר ריש פרשתנו. מפרשים ריש

פרשתנו. לקו"ת תזריע כא, א. וראה גם זח"א

פח, סע"ב. צח, רע"א — נתבאר בלקו"ש

ח"י ע' 50 ואילך.

(11) לך לך יז, א ואילך.

(12) נדרים לב, ב.

(13) פ"י הר"ן שם. וראה גם פ"י הרא"ש

שם.

מילה (אשר אז נשתנה שמו ל"אברהם" בתוספת ה"א) היתה באופן נעלה הרבה יותר מההתגלות שלפני זה.

ולמרות כל עילויים אלו שבהתגלות ד"וירא אליו הוי"ו (לאחרי קיום מצות מילה ושינוי השם מ"אברם" ל"אברהם") — בכחו ובאפשרותו של כל יהודי, גם מי שמצד מעמדו ומצבו הרוחני "לא הגיע לחינוך", לדרוש ולתבוע, שהקב"ה ייראה אליו כפי שנראה לאברהם במעמדו ומצבו (דאברהם) שלאחרי מצות מילה.

ו. ועד"ז ישנו הלימוד וההוראה מתשובתו של הצ"צ אל הרבי נ"ע — שהתגלותו של הקב"ה לאברהם אבינו דוקא היתה בגלל ידיעתו והכרתו שצריך למול את עצמו:

עם היות שכאו"א מישראל רשאי לתבוע שהקב"ה ייראה אליו, מ"מ, דרושה לשם כך הקדמה מסויימת, והיא: הידיעה וההכרה שצריך הוא למול את עצמו.

כלומר:

מבלי הבט על כל המעלות הקיימות אצל יהודי בפועל, או, לכל הפחות, בכח,

— אשר, "בכח" יכול כאו"א מישראל להגיע לדרגות הכי עליונות בעבודתו (כאמור לעיל בענין "וירא אליו הוי"ו"), וכדאיתא במדרש¹⁴ ש"כל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב". ולהעיר, שגם מזה דחשיב אברהם ביחד עם יצחק ויעקב, מוכח, שהכוונה היא לאברהם במדריגתו שלאחרי מצות מילה — אעפ"כ עליו לדעת, שצריך הוא למול את עצמו.

יתירה מזה:

אפילו אלה מבני אשר מעלות האמורות קיימות אצלם (לא רק בכח, אלא גם) בפועל, כלומר, הצדיקים השולטים גם על האיברים שבדרך הטבע לא תתכן השליטה עליהם, בדוגמת מעמדו ומצבו של אברהם אבינו לאחרי מצות מילה (כשנשתנה שמו מ"אברם" ל"אברהם", כנ"ל ס"ה),

— כידוע הסיפור אודות אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע¹⁵, אשר פעם

¹⁵ ראה גם התוועדויות תשמ"ח ח"ד ע'

15 הערה 65.

¹⁴ תדבא"ר רפכ"ה.

התאונן שאינו שומע באוזן אחת. כאשר החלו לחקור את סיבת הדבר, נודע, שביום השבת, בשעה שאמר מאמר חסידות, התנהלה בחדר הסמוך שיחה שהפריעה לו באמירת המאמר, וכיון שהרבי נ"ע הרגיש את אחריותו, שתפקידו הוא להשפיע חסידות, סילק את חוש השמיעה מהאוזן שהיתה מופנית לעבר אותו חדר.

וזהו שמצינו בא' מהמאמרים¹⁶ שהיו "צדיקים גדולים שלא טעמו טעם המאכל בעת אכילתם"¹⁷ מפני הרצון הנפש האלקית שאינו רוצה לטעום טעם גשמי, וכמו"כ הי' צדיקים גדולים שלא ראו¹⁸ ולא שמעו מה שלא רצו לראות ולשמע מצד הנה"א כו' וזהו שליטה וממשלה גם בעת ההתלבשות באברי הגוף" —

הנה גם אלה מבני הנמצאים בדרגא נעלית כזו — צריכים לדעת שעליהם למול את עצמם.

ז. וטעם הדבר — לפי שכל זמן שקיימת מציאות של ערלה, אפילו ערלה דקה ביותר ברוחניות, יכולה להיות ירידה, לאחרי ריבוי השתלשלות, עד לענינים נמוכים.

ועפ"ז יש לבאר דיוק לשון הצ"צ — כאשר יהודי, צדיק, בן תשעים ותשע שנים, מחליט שצריך למול את עצמו, ראוי הוא שהקב"ה ייראה אליו:

ובהקדם הביאור במאמר חז"ל באבות¹⁹ "בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם", דלכאורה אינו מובן: כל הענינים דחשיב במשנה שם מהוים הוראות למעשה בהנהגתו של האדם — "בן חמש שנים למקרא", "בן עשר שנים למשנה", "בן י"ג למצוות" כו', ומהי ההוראה בזה ש"בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם"? ...!

והביאור בזה²⁰: ענינו של "בן מאה" בעבודת האדם, הוא, שלימות הבריור והזיכוך בכל עשר כחות הנפש, ובאופן פרטי דוקא²¹, כפי שכל כח (מעשר הכחות) כלול מעשר²², אשר עי"ז נעשה "בן מאה" (עשר פעמים עשר). ואז — הרי הוא "כאילו מת ועבר ובטל מן העולם",

16) ד"ה כי ישאלך תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד) ראה גם שיחת ש"פ וירא תש"ה ע' רכה).

17) ראה גם לקו"ש ח"י ע' 106.

18) ראה גם המשך תרס"ו בהוספות ע' 18 תקפא.

19) ראה תו"מ סה"מ חשון ע' רצד. וש"נ).

20) ראה קונטרס העבודה פ"ו.

21) דרמ"צ שרש מצות התפלה קמד, ב; ביאור ושבתה קע, ב. עיין בדרושי חיי שרה

(ראה תו"מ סה"מ חשון ע' רצד. וש"נ).

כלומר, שכבר אין לו שייכות עם עניני העולם, ובמילא אין לו לחשוש ממציאות העולם, כאילו שאין לו יצר הרע.²³

וזוהו שדייק רבינו הצ"צ בדבריו — "יהודי בן תשעים ותשע שנים":
יהודי שהוא "בן מאה שנה" — שכבר בירר וזיכך כל עשר כחותיו בשלימות (עשר כלול מעשר) — אינו צריך לחשוש מעניני הערלה כו', כיון שהוא בבחינת "עבר ובטל מן העולם" (כנ"ל);

אמנם, מי שהוא עדיין "בן תשעים ותשע", היינו שעדיין חסר אצלו בבירור וזיכוך כל עשר הכחות בפרטיות (שלכן לא הגיע עדיין לדרגתו של "בן מאה") — אזי צריך הוא למול את עצמו, כיון שבריבוי ההשתלשלות,

— אין הכוונה בריבוי השתלשלות, שהאדם נמצא בעולם אחד והירידה נעשית בעולם שני, כי אם, מכיון שהאדם הוא בבחינת קדם למעשה בראשית ואחור למע"ב²⁴, יש מקום לריבוי השתלשלות במציאות האדם עצמה —

יתכן שבגלל העדר פעולת המילה תהי' ירידה עד לענינים תחתונים (כאמור לעיל).

ח. ודוקא כאשר האדם מחליט שצריך הוא למול את עצמו, אפילו אם הוא נמצא במעמד ומצב נעלה ביותר, עד בבחינת תשעים ותשע שנים (כנ"ל) — אזי נעשה הוא ראוי שהקב"ה יראה אליו:

כאשר מציאותו של יהודי חדורה בכיטול כללי, שיודע הוא שצריך למוח את עצמו, אשר ידיעה זו נובעת מההכרה וההרגשה שמעמדו ומצבו הנוכחי אינו כדבעי, וצריך להשתנות ("ער ווייסט אַז אַזוי ווי ער איז טויג ניט, און ער דאַרף אַנדערש ווערן") — הרי זו ההקדמה להגיע לדרגות עליונות יותר, עד שיהי' אצלו "וירא אליו ה'", בדוגמת ההתגלות שהיתה לאברהם אבינו לאחרי מצות מילה, ונעשה גם הוא (האדם העובד עבודתו הנ"ל) בבחינת "אברהם" בתוספת ה"א, כיון שנעשה בעה"ב על כל חושיו, גם על חושים אלה שבטבע לא יתכן לשלוט עליהם.

ולא עוד, אלא שנעשה בעה"ב (גם) על חלקו בעולם, כמדובר לעיל

וקדם למעשה יום א"י). תנחומא תזריע א, ראה גי' עץ יוסף. תו"א בראשית ג, ד. לקו"ת דרושי שמע"צ פו, ג.

23) ראה ירושלמי סוף ברכות. זח"ב קז, ב. תניא פ"א. ובכ"מ.
24) ברכות סא, א. ב"ר פ"ח, א ("א"ר שמעון בן לקיש אחור למעשה יום האחרון

בהמאמר²⁵ אודות צדיקים, שע"י פעולת הזיכוך בעצמם, פועלים הם זיכוך גם בחלקם בעולם, ודוגמתו גם בנדו"ד, אשר עי"ז שנעשה בעה"ב על חושיו (בבחינת "אברהם" בתוספת ה"א), נעשה בעה"ב גם על חלקו בעולם, כולל גם על כל הדברים שזקוק להם בכדי לעבוד את הקב"ה, הן בבני, הן בחיי והן במזוני, וכולם — ריחיי.

